

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy íven. Előfizetni helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félével a pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Egy pár szó a legfontosabb tárgyban. Miniszteri rendeletek. A horvátügy, státusadósság népgyűlés, és zsidóüldözés. Vidéki mozgalmak: Pozsony, Nagybácskerek, és Pétervárad. Az erd. Híradó az unio ügyében.)

Külföld, (Anglia, Francia, Német, Olasz, Lengyel, és Törökország.)

Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

Egy pár szó a legfontosabb tárgyban.

Az 1848-ki első rendkívüli országgyűlés elmúlt. Még ez évben kezdődik egy második rendkívüli. Amaz a alkotmányozó volt: emez törvényhozó országgyűlés lesz. Amaz teljesen befejező illető műve lényegét; emez csak megkezdendő ez évben munkáját. Valamint amaz el nem osztott, sőt szakadatlanul dolgozott mindaddig, míg a magyar jus publicumot lényegesen pontjaiban át nem alakította: ugyanakkép kell a törvényhozó gyűlésnek is eljárnia saját feladatában, saját munkailletőségében. Feladata pedig következő: az új alkotmány elveit az alakjához szerintezendő polgári és fenytő törvénykönyvet teremtenie. Hogy ezt kellőleg végbevihesse, szükséges, miszerint, az elemek, melyek ezen törvényhozó gyűlést képezendik, t. i. az új polgárnemzet képviselői, a nagy czélnak megfelelően képes eszközök legyenek. Különösen akarunk néhány igénytelen szót ideje korán ejteni. Ez lesz tárgya czikkünknek.

Az új polgárnemzet képviselőinek ügyét tekintjük mi most, az új törvényhozó gyűlés előtt mindenekelőtt napirendűnek, legelsőnek, legfőbbnek. Nem igénylünk ugyan magunknak dicsőséget azért, hogy e' dolgot legelső fogjuk fel, miután hisszük, mikép sokan mások is talán még kimertőbben gondolkodtak már a felől. Elég a mi öntudatunknak, hogy első állunk ki nyilvánosan e' fontos tárggyal.

Ha valamely polgártárs azt mondaná: „még ezt fejtegetni idő előtt van” — annak nem szólnánk — semmit. Ő szegény beszélne a nélkül, hogy gondolkoznék.

Csupán azoknak szól beszédünk, a' kik undorodnak az elhírdetett e' est trop tardféle kiállításoktól, 's a' kik kellő korán szeretnek okólni. — Tehát dologra.

Az átalakított magyar jus publicumot kihirdetendő hatósági közgyűlések lesznek a' jövő törvényhozó gyűlés elemeinek elemei, az új követelések előcombatiói, az új alsó háznak első fogamzásai. — Ezen hatósági közgyűlések a' magyar nemzet multja 's jövője közt az átmeneti korszakot pillanatig mintegy megtestesítve állítandják szemünk elé. Különböző színelesznek e' gyűléseket úgy, mint a' szívrány a' n a k. Sőt valóságos szívrányok lesznek e' gyűlések a' magyar égen, azt jelentők, mikép elmerült ugyan eddig a' sok népmillió az alkotmánytalanság vízözönében, de inntul nem kell tartaniok többé hasonló elfuladástól. Jelen lesznek ott azok is, a' kik elmerítve voltak; jelen azok is, a' kik őket eddig elmerítve tarták, de már egyszer valahára kiszabadítván, bárkájukba fogadják. A' harag tehát nem lesz jelen, csak a' kiengesztelődés érzete. A' pillanat komoly lesz, és fölötte nagyszerű, igazán historiai.

Minő hatása lesz e' gyűléseket szellemének a' majdani követelésekre, 's ez által az új alsóház képződésére, attól fog függni: vajjon az eddigi csekély fegyvertelen nemes hadacska még ott is, akkor is *uralkodni* akarandé miliónon 's illetőleg azokon, kiket a' milliók maguk nevében ama hatósági közgyűlésekbe küldenek? avagy inkább csak *vezérelni* akarják e' ezeket? Ettől függ a' hatás, melyet amaz új jus publicum hirdető gyűléseket előlegesen is a' jövő törvényhozó gyűlés képződésére, alakulására gyakorlandanak. Elvi különbözés e' gyűléseketben nem gondolható; az elvek egységét az új alkotványzikkék szelleme hirdeti; se' kihirdetett cikkek erkölcsi ereje ellenében a' nemességnek elvi oppositioja nem is képzhető. A' modor lesz tehát most az egyszerű födolog. A' modor, mellyel a' nemesség — és városokban az eddigi választó polgárság — az ujelemek irányában föllépend, határozó leendarránézve: vajjon az eddigi tekintélyek, az eddigi capacitások maradjanak e' tovább is a' dolgok intézői? avagy netalán egészen új tekintélyeknek, új capacitásoknak kellendé a' vezérlőbógtkzberagadni, 's minden tekintetben és értelemben új a' erát alapítani? Ha a' nemesség és az eddigi polgárság ita' modort eltévesztendik: akkor vége a' mult időnek teljesen; még az sem maradand meg belőle, a' mi jó; akkor más lesz az intelligentia, más a' capacitás, mások a' vezérek. —

Sokan azt hiszik, hogy ha a' nemesség és eddigi polgárság az uralkodói modortól megválnak: akkor a' nép ma-

holnap mindent úgy felforgatand, hogykő kövön nem marad. Mi ellenben épen azt valljuk ingatlan hittel, hogy, ha az eddig uralkodott kasztok a' csupa vezérlé helyett még mindig az uralkodás hangját (hangját mondjuk, mert az uralkodás maga már úgyis lehetetlen) tartanak fen: ebből okvetlenül elkövetkeznék a' tömegek mindenhatóság a, egész odáig, míg egy localis Napoleon a' nemzet választottait törvényhozó kamarájukból ajtón és ablakon keresztül újra ki nem üznék. — Itt tehát uraim, az önmeggyőzés dicső pillanata! ita' modor eldöntő fontosságú: itt saját érdeketök, tekintélytök, vezérségtök gordius csomója! — Ha hibát követtek el politikátoknak ezen pontja körül most, átfogjátok kétségkívül látni, hogy a' hiba nagyobb rossz a' politikában, mint a' bűn. Ita' hibának következése volna: utálat a' milliók részéről, 's legfőlegb egy pillanatig tartó meghunyászkodás, később azonban bizonyos kitérés talán gácsországi alakban. A' kihirdetendő új alkotvány ellen cselekedni nem szabad, mellette izgatni szabad is, lehet is. Ha ti uraim, uralkodói hangot által felköltitek a' megvetés egész érzetét a' népből irántatok: akkor közületek mindenkinek legalább is egy izgatóval és száz izgatóval fog dolga lenni a' nép köréből. 'S ellenetök szölandván az új alkotvány, ellenetök a' milliók hangulata: ugyan mivel fedeznétek be számi és erkölcsi gyengeségtöket? Ekép, ha a' modort most elhibázzátok: az új alkotvány paizsa alatt a' legközelebbi törvényhozó gyűlés egészen ellenségeitekkel telik meg, kik, ha egyéb rosszát nem okozandnak is — talán nagylelkűségből —, legalább az urbérből származott státusadósságot devalválhatják. Nemde ezt fölötte könnyen tehetik? — Ha ellenben most az egyszer okos és méltóságteljes lesz a' ti modorotok, uraim, és ha megelégsztek a' dolgokat közösen intézni, a' népet alkotványosság utjain egyedül vezérelni őszinte, barátságos indulattal: mi lesz ennek ekkor következése? Megfelel erre a' lélektan, az örök emberismeret. Mi olyanokhoz szólunk, a' kik részint studium, részint az élet által megtanulták eme tudományt, 's a' kik nemes társait, kiknek eddig vezérei valának, színté betaníthatják az antropologia ezen egyszakbá. Őszervevő csak annyit mondunk, hogy az eddig uralkodott kasztoknak hü, becsületes, barátságos, értelmes vezérlé — minden uralkodni akarás nélkül — kétségkívül megtartja, megőrzi a' multból mindazt, a' mi abban jó, észszerű vala, 's meggátolanda a' physikai forradalmat, lehelenné teendő Napoleonok keletkezését. És legközelebb a' törvényhozó gyűlés is nem ellenetek képzendi ki magát ekkor uraim, hanem nagy részben közületek, vezérségtök alatt fogja mind tagjait választani, 's nagy feladatát is veletek és általatok megoldani — Csak így lesz előkészítve oly törvényhozó egységek választása, kik nagy feladatuknak emberségesen megfelelni képesek.

Az érdeklé — új alkotványt hirdetendő, hatósági gyűléseketben annál szükségesebb, de talán annál könnyebb is lesz az eddig uralkodott kasztoknak resignatioja, mivel ezen gyűléseket — a' municipiumoknak ideiglenes rendezése következtében — már ugyanis csak azon egyetlen egyszerű fognak tartani a' nemesség egyedenkinti jogosítása mellett, 's aztán egész a' jövő törvényhozás eldöntő rendezéseig csupán bizottványok foglalandják el a' hatósági gyűlések helyét's jogait; — bizottványok már nem egyedi jogosítással, de a' választottak kizárólagos tanácskozási képessége alapján, természetesen a' nyilvánosság őrszeme előtt. Hogy a' jövő törvényhozó gyűlés a' képviselői rendszert egész teljességében állítandja fel a' hatóságokban, erről a' esillagzatok állása kételkedni nem enged; 's hogy ekép csakugyan nem lesz több egyedi jogu hatósági gyűlés, az is bizonyos. Az érintett bizottványok tehát második stadiumát teendik a' jövő törvényhozó gyűlésegyelőrei képződésének. A' törvényhozó gyűlés leendő követelgajai kétségkívül már e' bizottványokban lesznek láthatók. Avagy inkább azok, kik e' bizottványokban, a' legközelebbi követelgajásokig, az új polgárnemzet javára legkitünőbbben működendnek, lesznek a' nemzet választottai. Eme bizottványok tehát mintegy termőföldjei leendnek a' jövő törvényhozó gyűlés subjectivitásainak. Tér lesz az illy bizottvány arra, hogy minden abba megválasztandott egyed — bár melly osztályhoz tartozzék — saját képességeit előtűntethesse; hogy nem csak elveit, de elveit forrását is, t. i. egész értelmi és érzelmisúlyát választóival előre megismertesse. E' végre, uraim ti az új alkotványzikkék hirdetendő gyűlések uri részesei! vigyázatok, hogy a' bizottványok tagjaiul kellő számban és arányban

minden osztályok emberei választassanak, miszerint e' téren magukat egész szellemi lényökben bemutathassák. E' nemzet még önfiat teljességgel nem ismeri. Ennek oka: a' szerencsétlen chinai falak. De már ütött a' nemzetegység órája, midőn e' nemzet minden jelesb tagját mindenki osztálykülönbség nélkül megismerhetend, 's bizodalomával megtisztelhetend. Hogy ez minél teljesebb mértékben elértessek: az érdeklé hirdetési közgyűléseketben lehetőleg minden egyes községnek jelenlévő tagjai egyenesen fölszólítandók: kit, vagy kiket ohajtanak a' bizottvány tagjaiul? 's nyilatkozataik fölkiáltásai ne rostáltsanak, el ne vetessenek könnyelműen, minthogy épen az a' czél, miszerint azoknak, kiket a' honpolgárok a' közügy előmozdítására képeseknek hisznek, ezen képességök tanusítására a' bizottványban tér és alkalom nyitassék. Ha ohajtuk a' képviselői rendszer áldásait, jó követkevényeit: okszerűen kell elrendeznünk annak élővényeit. Életbe kell léptetnünk egy kitünő hazánkfiának Dercsényi János bárónak egyik azon elvét, miszerint a' képviselői rendszer csak akkor felel meg valósággal nevének, ha minden osztály — nem azok, mellyeket a' dolgok ereje és természete önkint alkotott — kellő arányban valósággal megválasztatik a' közügy, a' törvényhozás tényezői sorába. Csak illy képviselő teremt elő az igazi nemzetegységet; csak illy képviselő tükrözi vissza a' nemzeti véleményben természeteszerű árnyékatokat; csak illy képviselő egyedül a' teljes, tiszta értelemben vett képviselő. Nem a' bitorolt népszerűség: helyes ajánló levelei egy követjelöltnek; hanem a' közéletben már sikerrel működött értelmiség, az egyszerű nyilt becsületeség, a' gyakorlati szaktudományok: ezek egyedüli patensei egy képviselőjelöltnek. Egy szóval, minden természeteszerű osztályok legkitünőbb tagjai az egyedül kívánatos, az egyedül választandó t. hozási egységek. És az illyenek csak oly módon, a' mint kifejtettük, megismerhetők, fölfeleltek, t. i. előlegesen a' hatósági bizottványok helyes tapintatu befogadás után. E' tekintetben is ha hibáztok uraim, bizonyosan retentón megsínyli politikátok az oktalanságot.

A' jövő törvényhozó testület képződésének ezen második stadiuma — t. i. a' hatósági bizottványok — körül még csak az a' mondani valónk van, hogy, ha valaha a' municipális tanácskozások megkövetelték a' sajtó utján közöltetést: akkor tagadhatlanul e' bizottványok ülésében fölmerülő nyilatkozatok közül főleg azok, mellyek nyomatékos sullyal hatandnak a' czélzott eredményekre, vagy a' közvéleményre, annál nagyobb joggal hiven, ésteljesen vizsgálhatóak lesznek a' felszabadult sajtó közleményeiben. Így érthetvén el egyedül országos, és nem csupán provinciális ismerete a' ecelekvő, és bizodalomra érdemes honfiaknak. Így fejlődhetvén a' politikai hírlapirodalom is egyedül kellő hatályosságra.

Harmadik stadiuma az új alsóház képződésének: *a' választó kerületekben kifejtendő mozgalmak, 's illetőleg már maguk a' választások.* Erről egy közelebbi számban.

U. I. E' cikkünkben szántszándékkal többet akartunk hagyni a' gondolkozásnak, mint a' megítélésnek. Nyitran apr. 17-én 1848.

Keresztúry József.

I. Országos nemzeti őrszeregi tanácsrendelet. A' nemzeti őrszeregről szóló törvény életbeléptetésére a' miniszterelnöktől ideiglenes országos nemzeti őrszeregi tanács: Ottinger Ferencz őrnagy-vezér mint elnök. Báró Majthényi István őrnagy. Kiss Károly százados. Földváry Lajos nemzetőrségi százados. Kállay százados hadiügyvéd, mint tanácsos; és Korponay János főhadnagy, miniszterelnöki titoknok ideiglenesen mint előadó, nevezetvén ki, tudtul adatik a' helyhatóságoknak, hogy ezután mindenféle nemzeti őrszeregre vonatkozó rendelet, miniszterelnöki ellenjegyzés mellett, egyedül ezen tanácstól adatik ki. Kelt Pesten, áprilhó 20-án 1848. Gr. Batthyány Lajos m. e. Ottinger Ferencz, őrnagy-vezér, országos nemzeti őrszeregi tanács-elnök.

II. Miniszterelnöki rendelet. Az országban létező vagy alakulandó nemzeti őrszereg oda utasítottatik, hogy ezentul semmiféle ruházatot magának mindaddig ne csináltasson, míg erre utasítás a' miniszteriumtól nem adatik. — Kelt Pesten, ápril 21-én 1848. Gr. Batthyány Lajos, m. e.

III. Felhívás. A' nemzeti őrszereg minél czélszerűbb öszszeszerkesztése és képzése érdekében, felhívja a' miniszterium a' magyar korona alatt létező mindazon nyugdíjazott, vagy nyugalomra lépett hadi tiszturakat, kik akár hadi oktatási, akár fegyverviselési szolgálataik által a' közös hazának továbbá is használni kívánnak, hogy az ujon alakult országos nemzetőrségi tanács elnökénél, Ottinger Ferencz őrnagy-

vezérjárnál szükségszerű alkalmazás végett ajánlkozni siesenek. Melly polgári szent kötelesség hű betöltését, annál biztosabban várja tőlök a' miniszterium, minthogy alkalmaztatásuk esetében, nem mint nyugalmazottak tekintetvén többé, a' szolgálati díjak egész mértéke és rovatai szerint fognak az állodalom részéről jutalmaztatni. — Kelt Pesten, april. 21-én 1848. Gr. Batthyány Lajos, m. e.

Belügyminiszteri tudósítások. I. Rendelet.

A' belügyminiszter előterjesztése szerint több főispánoknak és főkapitányoknak kinevezése szükséges levén, javaslatához képest: I. ör. Aradban: Bohus János, Árvában: MODOCSY Pál, Barsban: Justh József, Borsodban: b. Vay Lajos, Békésben: b. Wenkheim Béla, Biharban: Beöthy Ödön, Fejérben: id. Pázmándy Dénes, Krasznában: Kabos József, Középszolnokban: b. Wesselényi Miklós, Nógrádban: gr. Ráday Gedeon, Pozsonyban: gr. Pálffy József, Sárosban: Ujházy László, Somogyban: gr. Zichy János, Szatmárban: gr. Károlyi György, Torontálban:

Karácsony László, Turócban: b. Révay Simon, Zarándban: b. Bánffy János, Zólyomban: Radvánszky Antal, főispánul.

Jászkun-területben: Szentkirályi Mór, Kővárvidéken gr. Teleki Sándor, főkapitányul általam ezennel kinevezeték. 2. or. Jelen rendelet végrehajtásával a' belügyminiszter bizatik meg. Kelt Budapest, april 20-kán 1848.

István, nádor 's királyi helytartó.

Belügyminiszter Szemeré Bertalan.

II. Rendelet.

Miután az 1848-iki VI. t. cikk az 1836-iki t. cikknek a zonnali végrehajtását rendeli.

Miután ugyanazon 1848-iki VI. t. cikknek 1. §-a szerint Kraszna, Középszolnok, Zarándmegye, Kővárvidék, Zilahvárosa az országnak elváhalatlan kiegészítő részét teszik.

Miután e' most nevezett t. hatóságok az erdélyi kormánytól, kincstártól 's főtörvényszéktől függeni megszűnven, a' viszszaátalási viszonyok részleteinek sietős szabályozáságy

az igazság, mint a' törvény által egyiránt követeltetik.

A' belügyminiszter előterjesztésére rendelem ezennel: I. A' viszszaátalási viszonyoknak részletes szabályozása végett királyi biztosság és ennek tagjaira

B. Wesselényi Miklós első-,

Beöthy Ödön másodelnökképen,

Asztalos Pál,

Somossy Ignác,

Bay Ferencz ülnökképen, 's az utóbbi egyszerűsmind tollvivőül is kinevezetnek.

2. E' kir. biztosság munkájához fogni tüstint és haladéktalanul tartozik.

3. A' szükséges utasítás kidolgozásával egyetemben, jelen rendelet végrehajtása a' belügyminiszterre bizatik. Budapest, april 23-án 1848.

István, nádor 's királyi helytartó.

Belügyminiszter Szemeré Bertalan.

Pénzügyi kimutatás 1848-ik évi april 7-kig.

B e v é t e l (tisza jövedelem).			K i a d á s.		
R o v a t.	Előleges felvétel 1847. nov. 1-től 1848. oct. végeig	A' közp. pénztárba april 7-ig befolyt összegek	R o v a t.	Előleges költségvetés egész évre	A' közp. pénztárnál apr. 7-ig történt kiadások.
I. Közvetlen adó:			I. Igazságszolgáltatás		
Horvátország adója	96,333		II. Közigazgatás	355,660	
Királyi városoké (Census)	18,006		III. Pénzügy-igazgatás	634,080	
XVI Szepesi városok	18,231		IV. Ezen rovatok alá nem tartozó egyéb kiadások	434,580	
Papi segélyadó (várerősítési díj)	73,044		Összesen	447,490	
Zsidó-adónak szerződésbeli váltása fejében	109,090		Ezen rovatokra april 7-kig kiadott	1,871,810	1,100,000
II. Közvetett adó:			Ezen kívül Bécsbe szállítottatott:		
Harminczadi tiszta jövedelem	2,868,100		a) Részint készpénzben, részint a' birodalmi közpénztár számára dohánnyelvetel végett történt kiadásokban	3,302,614	
Só	5,910,100		b) A' birodalmi tartományok más pénztári számláiba való követelvények	11,265	
Díjak (kamara 's kereskedelmi 's váltótörvényeséki)	59,300		c) Bányászati költségek dotációjára	496,935	
III. Fekvő javak:			d) Közadóságokra utalványozott adományozások	147,600	
Állodalmi javakból	2,264,442		e) A katonaság ellátására, a' hadi adó fejében befolyt összegeken kívül készpénzben	1,890,000	
Bácsi Ferencz-csatornából	46,942		kincstári gabnában	344,363	
Megürült papi jószágokból	41,640		Összesen		6,192,777
IV. Különböző közönséges bevételek:			Előlegezések		238,908
Alapítványok, örökülés, kamatok, selyem, egészség-ügy	62,220		Ehez az 1848. april 7-kei pénzmaradvány		402,565
Összesen	11,567,748	6,531,480	Összesen		7,934,250
Ezekre befolyt april 7-kig					
Hozzájárul eladott státuszjavarokért befolyt vételpénz és különféle rendkívüliek		306,029			
Átfutó bevételek, u. m. megtérített előlegezések 's idegen pénzek		261,277			
Lotto-jövedelem fejében befizetett		214,840			
Posta-jövedelem fejében		60,004			
Ehez az 1847-ik october végével pénzmaradvány		560,620			
Összesen		7,934,250			

Jegyzetek a' bevételekre:

- 1) A' jövedelmekben a' hadiadóból csak Horvátország adója van számítva, melly azonban a' zágrábi hadipénztárba szállítatik. — Magyarország 4,298,911 ft 34 kr-ra menő hadiadója azért nincs e' kimutatásban számba véve, mivel ez eddig a' kincstár minden befolyása nélkül a' hadi hatóságok által kezeltetett. — Jövedőben azonban a' pénzügyminiszterium által fog az ország többi jövedelmével együtt kezeltetni. — A' számadások átvétele munkában van.
- 2) A' toborzati pénz 75,000 ft, hasonló tekintetektől szintugy nem foglaltatik a' kimutatásban.
- 3) A' bányászati jövedelem szintugy nincs a' kimutatásban, minthogy a' bányászat eddig a' magyar kamara mellőztével közvetlenül a' birodalmi kincstárnak volt törvényellenesen alávetve, 's a' magyar kincstár csak a' költség-dotációk fedezésével, de nem a' jövedelmek bevételeivel foglalkozott. Ezen kiadás 1847-ben tett 1,105,897 ftot, jövedőben a' bányászat a' pénzügyminiszterium által fog kezeltetni.
- 4) A' lotto, melly 1847-ben 563,026 ftot 59 kr-t, — és a' posta, melly 200,725 ftot jövedelmezett, az előleges költségvetésben azért nem jelenik meg, mert ezen közjöveldelmi osztályok, szintugy nem a' magyar kamarról függöttek, 's ez átszállításul csak a' tiszta jövedelmet vette által. — Jövedőben a' lotto megszűnik, a' postát a' kereskedelmi miniszter kezeli, — s tiszta jövedelmét a' kincstárba beszámítandja.
- 5) A' várerősítési papi segélyadó 's a' zsidó türelmi díj-váltás, mint a' kormány által egyoldalulag törvény által nem szedhető jövedelmek — a' jövő országgyűlésig függőben maradnak.
- 6) 1847-ben a' hadiadón kívül az ország bruttó jövedelme 22,197,615 ftot tett, mit az ez idei tiszta jövedelemmel összevetve, az előállítási költségek körülbelül az egésznek mintegy felét látszatnak tenni, mire nézve azonban addig is, mig az előállítási költségek egykét nap alatt részletekben köztudomásra hozatnának, ezuttal csak annyit említtetik, hogy ezen költségek között illyenek is foglaltatnak, mint például azon 575,800 mázsa sónak ára, melly 3 ft 15 kr-ával Erdélyből vétetett, valamint szinte a' tenger mellék ellátására vett 147,650 mázsa tengeri sónak ára, a' mi a' Galicziából vett 102,919 mázsa sónak árával együtt 1,968,294 ftot tett, valamint szinte a' sófuvar, a' mi 1,049,795 ft-ra rugott.

Jegyzetek a' kiadásokra:

- 1) A' m. udvari kancelláriának 182,745 ft-ra 36 kr-ra menő személyzeti fizetése, a' kiadásokban szintugy nem foglaltatik, mint a' Lanczelláriának jövedelmei nem, a' bevételekben. Ezek iránt a' kölcsönös leszámolás munkában van.
- 2) A' katonaság ellátására a' kiadásokba csak azon fizetések vannak számítva, mellyek a' hadiadón kívül kivántatik e' célra fedezésére. — Az országban katonaság száma sokkal kisebb, mint a' magyar hadsereg összege, mégis 3,382,550 ftal 41 kr-al kellett a' magyar kincstárnak 1847-ben a' hadiadó elégtelenségét pótolni.
- 3) A' folyó évben Bécsbe szállított pénzek közül, mult november, december és januárban, mintegy 2,000,000, februárban 1 milliónál több, mártiusban csak mintegy 200,000 ft küldetett. Kelt Pesten, 1848. april 20-kán.

KOSSUTH LAJOS, pénzügyminiszter.

Pest, april 24-kén.

A' legközelebb lefolyt napok régi meggyőződésünkben erősítének meg, miszerint előítéleteket lerombolni, szeretettel meggyökeresíteni nem egy rövid hónap műve. E' napok eseményei sokakra igen tanulságosak — főképp olyanokra, kik szerte praedikáltak, hogy a' tömeg jöjön, hogy a' kor minden magasabb eszméire megérlelé őt.

Iszonyu csalódás! A' fátol e' vérmes hitűek szeméről is lehullhatott volna most. Az irgalmatlan valóság gunyosan czáfol meg a' szép ábrándokat, mellyek rózsakarjain oly édesen ringatóztanak az illetők.

Mi a' haladásnak őszinte barátai vagyunk, a' jelenben eszméink valósítva még sincsenek, azokért küzdendünk folytonosan, értök vállalkozni elég merészek vagyunk: de számításainkból az életet, erkölcsöket, miveltségi fokot — e' leg-hatalmasb tényezőket — soha nem feledjük ki. — És számításaink prozailag hidegek, mert csak ugy biztosak.

Köztünk, és kik velünk egy eszméért lángolnak, a' különb-

ség az lehet, miszerint mig ok minden erőt oda központosítanak, hogy a' kármiképen is a' kitűzött célhoz közelebb haladni látszassanak: az alatt mi a' fegyvereket is előbb megvizsgáljuk, kiszemeljük a' helyet, hova sujtani kell, sikertelenül nem pazarolván a' csapásokat, — mert nem látszatot, de valódi haladást akarunk.

Igy nem hiszünk, hogy a' nyerstömeg szellem-forradalomra megérett légyen. Neki tárgy kell, mellyhez köthesse eszméit, és pedig hozzá igen közel fekvő tárgy, melly őt kézzelfoghatólag érdekeli; 's ha ezt megadta neki, felhasználható őt a' szellemi érdekek kivívására is — eszközül.

Ha pedig nem adta neki egyebet szép szónál, eléje rakhatod a' legmagasabb eszméket, elébe a' szellemi nyereséget, ő azt felfogni nem bírja, mert töle nagyon távol esik; ha magyarázni kezd, sejtelmekre ragadatik, mellékgondolatokra csapong, keres maga tárgyát, mibe fogódzhatnék, 's ha tévhitében föllelte azt, — mit pedig könnyen megtehet, mert közel keresi, mintegy rábukkan, — akkor többé nem a'

tied a' tömeg, hacsak vele egyhajóban nem evezsz, különben állap, vagy elsodor.

Igy volt az a' legközelebbi napokon. Így eredt a' pesti zsidó-üldözés, gyujtatván a' tűz azoktól, kik a' zavart ocsmány céljaikra felhasználni törekvének, — kik alkalmasint ismerék a' tömeg természetét. —

A' tömeggel játszani a' leghazárdabb játék: a' merész játékos mindent kockáztat. — A' haladásnak ellensége az, ki mindent kockára tesz. — E' merész játékosokat ártalmatlanná tenni érdekében fekszik a' társaságnak, ha dissolutióba sodortatni nem akar. —

Ha pedig a' vagyon és személybátorság, mi minden polgárzatnak bázisa, büntetlenül megtámadatik, a' dissolutióhoz igen hatalmas lépést tesznek: 's nem tabula rosa fog állni előttünk, hanem chaos, mellyhez új teremtő, nem csupán organizáló erő kívántatik.

És hol veszitek az ujteremtőt? —

Valóban elborulhat a' jobb szellem, ha látja, hogy még

ezredékután is milly közel van az emberiség nagy része az állatlathoz! Elsomorító látni, milly készek sokan megfertőzteni egy nemzet történetét; milly buták át nem látni, hogy önmaguknak ássák meg a sirt, midőn a tömeget egy nyomoru osztály ellen uszítják. Lehetlen a legkeserűbb gunynyal föl nem kiáltani, „há ez a nép az, melly szabadságra érettnék mondatia? Hát ez sorsa a népeknek, hogy midőn egy lépést előre tenni látszanak, más kettővel visszaforduljanak az állatlathoz?” —

Nem szoktam csudálkozni, de e napokban elcsudálkozom azon vakságon, mellyet egy osztálynál tapasztalok, melly nem látta át, hogy a vagyon elleni merény, mit ápolnak, ha sikerül, nem állapodik meg a nélkül, hogy meg ne boszultassék az ápolókon is. Nem fogná a vérszemet kapott tömeg nézni többé: zsidó vagy polgár birja a zsákmányt? a zsákmány szeret minden különböztetés iránt siket és vak, egyedül a ragadományon függ teljes erővel.

Ha elég gonoszak vagyunk, szinte örülni fogunk volna a kísérletnek, hogy a késő bánat nyissa meg az ápolgatók szeméit —

Nyomoruság volna, ha szabadságunk első perezeiben már azon átokra kellene jutnunk, hogy az alkotmányos garantiák fölfüggesztessenek, pedig a dissolutio megelőzése miatt illy eszközök elkerülhetlenek volnának.

Ezt meggondolhatnák azok, kik még ma is szilaj gyönyörrel néznek a zsidóság üldözését: meggondolhatnák, hogy ók nyomoru eszközei volnának csak egy sötét gázságnak, melly a szabadság ellen ármánykodik, rabszolgájává teendő az egész hazát fainak minden különbsége nélkül.

Nem lehet szentebb kötelessége most a jó polgárnak, mint a zavart távoztatni: ki bármilly ürügy alatt zavart támasztani törekszik — mindnyájunk ellensége, iránta irgalom nem lakhatik szívünkben.

A bujtogatót senki ne szenvedje meg, adja a törvény szigorának át. Golub Vilmos.

Pest april 25kén.

Horvátországban az illyr mozgalmak napról napra izmosodnak. Már többé nem a nyelv-mivelés palástja alatt történnek az orosz emissáriusok izgatási, hanem nyilván hirdetik a separatismust.

A hajdani bureaucratia, mellynek nagy kedve volt a szomszéd és barátságos nemzeteket — kutyákként egymás ellen uszítani, — nem hagyá betöltetlenül az utolsó zugot se, mellyel a nemzeti kormány állása a tartományok irányában lehetőleg nehezítettessék.

Háromszáz illyr patriota kívánatára bánt nevezett ki, olyan bánt, kiben a horvátságban semmi bizalma, s kit a két ország közti kölcsönös érdekek iránt semmi sympathia nem lelkesített.

Jó katona, ki hangosan parancsol, és föltétlenül engedelmeskedik. Egyéb semmi.

Nem tudjuk, ha vajjon ezen rögtönzött kinevezés a magyar miniszterek beléegyezésével történt-e? — Hajlandók vagyunk az ellenkezőt hinni, mert magyar miniszter saját nemzeti állása irányában illy óriási bakot nem lóhat.

Magán levelek szerint ezen új bán az illyr tömeget megnyugtató, miként a magyar miniszteriumot Horvátországban et comp. nem ismer.

Az illyrőség erre hangos zsíviót kiáltott.

A zágrábi püspök egyszer életében magyar hazafi is lenni kívánván az országgyűlés végnapjaiban kijelenté: miként a magyar, s az anyahontól a társ-tartományok elszakítását nem akarja.

E nyilatkozatra a pozsonyi magyar hallgatóság éljenti kiáltott.

De nem így a petícióval Bécsbe járó búcsús illyrek. — Ők, kik a horvát püspök költségén utazgattak, torkon ragadák jöltevőjüket, s komolyan szólíták fel, hogy főpásztori állomását hagyja el, Horvátországból takarodjék ki. Nekik nem magyar, hanem illyr püspök kell.

Varasd és Kőrösmegyék, és az öt városi szabad hatóság nyílt asylumokként kelnek fel a separatisták számára.

Álljon itt egy tény a sokból:

A pesti forradalmi választvány jelszavának egyik igéjét — *testvériség* — az egész világ szabad nemzetei iránt behibonyítandó, hogy ez eszme nem csak nyelvén, de lelkében is él — horvát rokoninkhoz nyílt proclamációt intézett; barátságra, szeretetre híván fel ezeket, biztosítva nyelvök, s nemzetiségökét stb.

Korunkban az ellenség közös, mert a nép harezol az őt elnyomó zsarnokság ellen. A horvátok hazafüszent kötelességet teljesítenek önmaguk, tüzhelyeik, s házi szent isteneik irányában, ha a nagy munkát közös vállalással osztják meg magyar szomszédaiikkal, kikkel a mult bánata és keserveiben, szerencséje és jó napjaiban nyolez századon át osztottak.

A magyar inkább kivívta szabadságát, mint nem. Horvát barátival osztotni akar annak malasztiban.

E barátságos szózatra a horvátok kizárásával követ-

kezölég válaszolnak az illyrek.

„Ti a jelenidő szabadelvü eszméit elsajátítván, ezen a lapra fektetve kezdétek meg reformotokat: de ne feledjétek, mikép épen ezen eszmék azok, mellyek intenek benneteket, sőt követelik tőletek; hogy az öszszes ország különböző nép érdekeit az egyenlőség elvével öszszhangzatra kell hoznotok.

A magyar korona alatt élő nemzetek különfélesége az egyenlőség ezen alapját szélesebbé teszi, mellynek értelmében nem elég csupán minden státuspolgárnak subjectiv egyenlősége a törvények előtt, nem! — mert itt — ha csak az egyenlőségi eszme értelmét gúnyolni nem akarjátok, szó vagy a magyar korona alatt egyesült minden nemzetek gyökeres népjogának egyenlősítéséről is.

Ezen téren készen találátok bennünket a proclamált egységre, különben soha. Mert ezen a legujabb világ eszményekben alapult constitutionális epochában nemzeti jóllétünk — bár merre hajlandozunk is, nem veszélyeztethetik. És ime bevaljuk nyíltan szóval és tettel, miként mi csak azon ösvényen fogunk haladni, mellyen velünk született jogainkat biztosítandóknak remélljük.

Minden nemzetnek legszentebb kincse a nyelv, s az ez által élő, virágzó nemzetiség. Ti ismeritek ezen érzelmeket, mert ez volt a maradt vezérlő elvetek minden mozgalmaitok s cselekvéseitekben: hidjétek meg, mi is ismerjük azt, s annyira vagyunk tüzetlő lelkesítve, mikint semmi előnyért sem tagadandjuk azt meg, legkevésbé teendjük pedig játékra hiu kecségtetésekért.

És ezérvaitoknak a mi szíveinkről vissza kelle pataniok, s nemzetiségi érzelmeink azok által még inkább megsértetének.

Mi is szabad nép vagyunk, s mint illyenek följogosítvánk tartjuk magunkat azon biztosítékok védelmére, mellyekhez egy szabad nemzet morális existenciája kapcsolva van.

Ti fölhívtok bennünket egységre, és feleditek, hogy politikai egység politikai egyenlőség nélkül lehetetlen.

Testvériség korunk jelszava, ezt keressetek bennünk is. Ámde a ti szavaitok nem azon édes hangja a testvérnek: — *testvérek! osztozzunk egyenlőn; nem! — hanem ti usurpáltok jogokat, mellyek a mi életünket fenyegetik.*

És minő sértegetőleg nyilatkoztattátok ki: mikép készek vagytok nemzetiségünket garantirozni. Köszönjük ezen testvériségi garantiatokat, ez nem felel meg nemes hazafiságunknak. Nem elég a ti engedelmeitek, hogy anyanyelvünket családokoreinkben használhassuk, nem! mert mi annak ki akarjuk küzdeni ama magas álláspontot, melly azt nemcsak azért illeti, mert nyelve egy szabad nemzetnek, hanem azért is, mert e nyelv — *s z l á v nyelv.*

Volt idő, midőn testvéreileg járultunk hozzátok nemzetiségünk elismeréséért. — Ezen idő elmúlt. — Hasonlag hozzátok mi is teljeskoruakká lettünk, s érzünk magunkban anynyi erőt, hogy nemzetiségünket magunk garantirozhatjuk.

Kőrös, april 12dikén, 1848.

E proclamatio minden rejtélyessége mellett is elég ószintén van írva.

Se több, se kevesebb nem czeleztatik abban az illyrek által, mint külön szláv királyság; öszszeszerkesztve a horvát, szlavoniai s dalmát tartományokból, a határvidékekből, Illyria, s Istriából, flumei kerületből Bács, Bánát, Baranyából; s ha isten is úgy akarja, mint az illyr kolomposok, tehát Bosznia, Szerbia, és Albániából.

E czélra az agitációk nagyban tétetnek, fényes nappal, a magyar felelős miniszterium korában.

E pontról szemlélvén a dolgot, nem praecipitancia azok kérdése, kik kíváncsiak tudni: vajjon a miniszterium minő állást veend ezen délkeleti szlávok vakmerősége irányában?

Férfias energia még most sokat tehetne, később mindent leronthatna.

Jozipovich, mint zágrábi főispán, megbecsülhetlennyező a kapocs föntartására.

Hideg spectátorokként már csak azért se vehetjük a dolgot, mert tengerpartunk, kereskedési életünk szívere sodorathatják vészbe, és mert a lelkes turmezeieket s zágrábmegyei testvérinket, kik egy évtizeden át küzdének a magyar szent érdekek mellett, csak úgy könnyen áldozatul nem vehetjük néhány fanatikus tót dühének.

Azért hagyjanak föl önök már egyszer a hivatalnoki listának lajstromzásával, ugys kevés jó kerül onnét ki. Csak újított clubbja leend az a hajdani bureaucraták és pecsovicsoznak. Azok, kik a nélkülözés söt üldözés napjaiban izzadtak győztes elvünk mellett, ismét kifelejtetnek, mert egyik, vagy másik uralkodó ligának nem tagjaik, és mert édes apáiktól csuszásra nem tanítottak.

Tehát félre a hosszas lajstromzással. Fogjunk a dolgohoz.

Horvátország sorsa eldöntő némileg a miénkre is. Kell, hogy mielőbb tisztába jöjjünk. Ezt kívánja az ország, a nép, s a fejedelem érdeke.

A minisztereknek cselekedniök kell.

Pest, april 26kán.

Az ausztriai örökös tartományok hitelére a boldogtalan emlékezetű Metternichféle kormány 1200 — mond ezer kétszáz millio pftnyi adósságot szedett föl.

Ez több pénz, mint mennyit a végsőig elcsigázott német tartományok teljes bukás nélkül letisztázhatnának.

Eddig biztos volt a fundus Magyarország dugszagdag arany-ezüst bányáiban, feneketlen sóaknáiban, kimerithetlen státusjövendelmiben, s ama 60—70 millióban, mellyet az imperiális kamra a szegény olasz tartományokból évenként kihuzott.

Most e források a bécsi kormány előtt bedugultak. Most azt mondják mindenfelől: „a ki csinálta az adósságot, fizesse is vissza.”

A bécsi miniszteriumnak érdekében van tehát illy szorult helyzetben kapkodni mindenfelől, honnét valamicskét remélni bátorodik.

Jó fejedelmünk által nemzetünkhez is fölszólítást vélt intézendőnek, mellyben bennünket néhányszor nagylelkűnek, erős és dicsőnek elcizimeztvén, végre a kölcsönösség szempontjából jónak látná, ha e nemzet csupa nagylelkűségéből elvállalna a nevezett státusadósságból vagy 200 milliót s fizetné évenként a 10 millió kamatot in perpetuum.

Ki hitte volna 1846ban, midőn a pesti küldöttség az uralkodó ajtáját ezen urak által meghallgatlanul elutasított, hogy a szerepek így megváltozzanak. Akkor mint csekély pontokat lenéztek bennünket, mert semmink se volt e miénk, most nagylelkűeknek cizimeznek, mert 10 milliót kérnek tőlünk.

Mi e tiz milliót sehogy se adhatjuk meg. Mert a státusadósság nélkülünk vétett föl, abba a magyar soha belé nem egyezett. De meg sem kérdezett a fölvetelkor, sem a pénz élhelyezésekor.

Az örökös tartományokban vannak jó utak, csatornák, vasutak, hidak, egyéb jó karban álló közlekedési eszközök. Vagynak nevelő, tanító s képzőintézetek, nagyszerű középületek. Van színháza, kincs, fegyver, természet, könyv s ritkaság gyűjteménye a legjobb állapotban. Van katonasága, tengerészete, gyáripára, kereskedése, státusilag biztosított gazdaszata.

Van az ausztriai örökös tartományokban minden, mi egy jól instruált országban a helyes és szükséges teendő hasznos megindításához kívántatik.

Nálunk semmi sincs. Aranyunk, ezüstünk háromszáz esztendőn át rudakban fo n a l e z i m alatt hurczoltatott ki; a só ára, posta, harminczad, lotto, físcalitási, státus, egyetemi, alapítványi s püspöki jószágok jövendelméi Bécsbe szállítottak. Semmi intézet nem állított. Egyetemünk a teljes elszegényedésig hanyagoltatott el.

Katonaságunkat némelté tevék; s ámbár mi ezt drága pénzen fizettük, most, mikor kellene — még sincs.

Olaszországban mészároltaták le — népszabadság ellen harczoltatva őket.

Kereskedésünk csak nyers terményekben türetett; gyáriparunk elnyomatott, a külföld piacra elzárattott előttünk. — Lettünk gyarmati monopoliuma az örökös tartományoknak.

Gazdaszatunk, hazai iparunk kifejtésére minmagunknak kelle egyesülnünk, s ez még nem panas; de küzdenünk is kellett az a t y á s k o d ó i d e g e n k o r m á n y elnyomólag ható önzése ellen.

Kizárólag a nyers természetére valánk kárhóztatva.

És újabb időben, midőn a világesemények menydörögő szava rá kiáltá a bécsi bureaucratára a pereátot; mittevének a jó testvérek? Kiiuriték minden pénztárainkat, elárasztának képes papirossal, miken a nominális értéket csak a miatyánk tartja. Nemzeti kormányunkat olly helyzetbe juttaták, hogy a státushivatalnokok havidijaik kifizetésében is megakadjan.

Tenni kellene sokat — mindent, és nincs pénz, üres minden pénztár. Kübecknek volt gondja addig le nem tenni a bécsi fináncz tárczát; még a magyarhoni kaszákát teljesen ki nem takarítá. Hogy ne tehessünk semmit, hogy tespedésre legyünk szoritva.

A finánczminiszteri biztos a bányadolgok rendezésében az ottani igazgatóság által akadályoztatik, tán el is utasítatik.

A hadi parancsnokok nem engedelmeskednek.

A bécsi dicső kormányhatalom törvényeink gunyára még mind ez ideig se utasítá őket.

Ez annyit tesz, hogy daczára a fejedelmi szentesítésnek, országunk függetlenítve nincs. És ezért

A nép nyugtalankodik, aggódik, hogy a kormány mitse tesz. Pedig a kormány valami bámulatosat csakugyan nem tehet, miután a bécsiek által jó korán kifosztott s később kijátszott. Hibája csupán az, hogy nem őszinte, hogy állását nem vallja be.

És a Lajthán túli kormány ennyi kedveskedés!!! után még a státusadósságokbani részvétre mer szólítani bennünket. *Difficile est satyram non scribere.*

És most kérdjük: leheté lölünk az igazságnak legtávolabbi egyzetelésével is kívánni: hogy az adósságok fizetéséhez járuljunk? Nem lehet. És azért bün nélkül magyar nem is gondolhat illyesre.

Metternichnek állítólag 600 milliója van a londoni bankban; segítsenek magukon az osztrákok.

Pest april 26kán.

Józan ember minden olly ünnepélyt, mi szív- és lélekderítésnél egyéb czéllal köttetik egybe, haszontalan ürességnek tart. Szabad emberre nézve pedig a nyilvános ünnepély valóságos nyűg, mitől szabadulni ohajt, sőt ha végig tekint a' historión, ha emberi méltóságát latra veti, utálnia kell az illy mondvá csinált komédiát, mert meggyőződik róla, — hogy az eredetében már átkos vala. —

A' nyilvános ünnepélyeket a' zsarnokság találta föl, hogy elbódítsa, vagy megfélemlítse a' sokaságot, melynek vére sugárzotta körül a' kardot, mellyel a' zsarnokkéz hatalmat gyakorlotta a' népeken. Keletről szakadtak hozzánk a' nyilvános ünnepélyek, ott divatoznak azok maig egész fényökben, rémes hatással a' népekre, mert az elbutított tömeg ragyogványokból következtet a' hatalomra, istent is villámkoszorúval övedzten képzelvén.

Vallási, és világi zsarnokság mindig szertartásos ünnepélyekkel ámitgaták a' népeket 's mig hatalom és nép külön vált eszmék leendenek, az ünnepélyek használata nem könnyen szűnik meg.

Nyilvános, mondvá csinált ünnepélyekben csak kiskoru, vagy rabszolga nép gyönyörködik: szabad ember nem gyermekileg tanusítja lelke örömet, sőt hagyjátok az embert természetes egyszerűségére, — bizonyly nem ünnepélyekben nyilatkoztatja érzelmeit.

Hajdai bejelentés, vagy falragaszok által hirdett ünnepély koránsem ószinte népöröm jele: maradványa azon czafrangnak, mit rabszolgaság feledésüel reánk aggatott az ámitással erősített hatalom.

Az illyen ünnepély csömörletes, 's pedig annál csömörletesb, minél inkább nem egyéb pusztá ünnepélynél.

Eltűrjük az olly szertartásos játékok, melly a' nép örömeiből önkényesen származni látszik, mert másnak izlését kájánul nem szeretjük megfontani, legfőlebb egyet mosolygunk a' gyermek bohóságain: de a' parancsolt czerimóniásdít szó nélkül eltűrnünk nem lehet, épen azon nép érdekében, mellynek igaz barátai vagyunk.

Tegnap, azaz husvét napján a' muzeumi tér egy illy erőtetett czerimóniának volt színhelye. — Bécsből ugyan is egy másfél száz főnyi küldöttség jelent meg városunkban, hozva Mátyás király paizsát ajándokul, 's árulva testvériséget ajkukon, megpecsétlendők azt a' pusztik ezerével.

Egyetemi ifjaink közül többen meglátogatván Bécsét — épületes tanuságot tónak azon testvéri szeretetről, mellyel ott fen találkoznak, midőn néhány szabadabb szóért majd nem hűsre vonszolák őket, jeleül, mennyire megérett a' sógorok szabadsága, 's milly alapokon nyugszik ott az a' kürtölt testvériség. —

Illy előzvény után természetesen ifjaink sem rohanának a' közénk jött idegenek ölelésére, mert józanabbak, sem hogy elég eszeveszettek volnának rokonszenvet bizonyígtatni olly nép iránt, melly vélt szabadsága első pillanatában — a' szabadságért küzdő, 's szabadságát csak az elszakadásban találó derék olaszok ellen földühült, 's ezeneként küldé nyakára csócselékét, hogy igafaragási készségét tanusítsa a' szeretett uralkodás előtt; olly nép iránt, mellyből egy Daun, (az elyzium tulajdonosa, azon elyziumé, melly a' depravatio ördögi eszköze levén) mindig az absolutismus malmára hajtá a' vizet, proclamatiót bocsátni engedtetett a' magyarokhoz, rábeszélendő honosinkat arra, hogy legyenek ők is a' szabadság elnyomására rabeszközök, gyilkoljanak azon integritásért, mellynek ürügye alatt pióézázák eddiglen is vértüket; olly nép iránt, mellynek mig ajkán a' testvériség csókja párolog, — keze az alatt zsebünkbe nyul, annyiból ismertetvén vendégszeretetet, hogy inasunkat fölmenti szolgáltatától — mig nála időzünk. —

Valakinek azonban csak kellett elfogadni az illetőket. Nem hiányzott ember, kinek ugyis mindig Bécs felé állott vitortlája, az absolutismus boldog korában onnan várván a' zsiros kegyelmeket; az ebből eredt pietás tehát nem engedheté, hogy a' bécsi vendégek ünnepélyes csokolódzás nélkül távozzanak, mint jöttek, körünkől el. —

Népgyűlés hirdettetett, és a' nemzetörs. egy része kiharancsoltatott, hogy a' czifrára tóduljon a' tömeg, fictitive tisztelendő a' testvériséget ajánlók és szeretetet praedikálógatók előtt. —

Volt szónoklat egész az unalomig; alkalomszerű, tehát üres, mert hazugságokkal kelle palástolni az érzelmeket. Az üresség még hagyján lett volna: de találkozott ember, ki a' lacsony hízlegéssel kené be ajkait, hazudván egy nemzet rovására, mellynek egyetlen érzelme sem élt kebelében soha.

Elmondattott Kaeskovics által, miként mi szabadságunkat

bécsivérnek hálálhatjuk, nagy alázatosan. Ehez már aztán nagy vakság kívántatik: igaz csak szóló előtt lehetett ez állítás, ha t. i. édes magáról ítélte, — ki tán motszanni sem mert volna a' forrongás napjaiban, mig most odujából elősunyogva, olylyakat hahogni bátorzkodott, miktől minden józanabb gyomra fölkeveredik. Elmondattott, hogy mi milly gyönyörűen meglé-riünk a' kétféjű sas szárnyainak árnyékában. Ám tessék, kinek reá guszusa van, de a' nemzet nevében illyeket praedikálni senki se vakmerősködjék. Vagy azt hiszik é, hogy maig a' szolgaság korát éljük, midőn a' szemtelen hízlegés phrásisait pengetni érdem volt a' bitorok előtt? Azt gondolják é némely urak, hogy a' nemzet érzelmei tolmácsolgatásával most is jätétköthet üzni, privát érzelmeinket rátkülmálhatjuk a' népre? Mäskor méltóztassék tisztelt ur saját nevében szólni az idegenek előtt.

Este a' vendégek fáklás zenével tiszteltetének meg, dühös szónoklatok mellett. — Ez adá meg a' fáklás zenének a' halálos döfést, ha már eddig el nem népszerűltetett volna az. —

Örömlükre szolgál elmondhatni, hogy e' komédiában részt nem vónak azok, kik a' mozgalom idején szereplének. Hogy is teheték volna? Kik nagyszerü eszmékért küzdenek, üres nyomoruságokkal nem ámitathják a' népet.

Az illyen deputátiósi mellék czélokért nem járja meg. Igen bárgyulehet az, kitán azt hiszi, hogy örömlükben másért vért ontandunk illy czifraságoktól elkábitottan: vagy hogy tán még a' tíz millió adóssági kamat lefizetésére is kedvünk kerekedik. Magyarországnak nincs egyetlen ember, ki bár torkaszakadtaig éljenzett is a' jövevényeknek, hogy erszényét megnyissa a' telhetetlen burocratiának.

Bukjátok meg uraim, vagy a' deputátióra pazarolandó költségeket szépen takarítsátok meg, hogy leröhassátok a' milliókat. Minem fizetünk, habár Mátyásunknak minden erekléjét cserébe adjátok is.

Igy mult el Pesten husvét első napja botránnyal teljesen. —

X Vidéki mozgalmak.

Pozsony april 23kán. Ma este, 6 óra tájban mintegy 200 mesterinas gyülekezett össze a' ligetben látszólag katonásdít játszani. A' közelálló sétálóknak semmi rosztat nem gyanítván a' gyermekek e' mulatságában, jó kedvel nézék őket zászló alatt csapatokra oszolni 's magokat botokkal fölgyverzeni. Egyszerre fölkerkedik a' csoport és vig kurjongatások közt a' legszebb katonai rendben a' városnak tart. Az egészet nemzetörségi jelenetnek en miniature nézted volna. De a' csoport a' hidon átjöve egyenesen a' várhegy felé vonult, mint most hallatszott, a' zsidókat ostromlandó. Utközben már öszszeütközés történt egy zsidóval mi egy mesterinas befogatását voná maga után. Erre e' csoport a' halpiaczoza' meddig jutott, elhagyá, és a' sétatéren állapodott meg. Itt egyik cimborájuk lázító beszédet tart, mire a' vad raj új dühvel rohan a' várhegynek. Hozzájuk csatlakozott itt mindenféle részeg sepredék nép, 's ezzel egyetemben kezdődik a' legbotránnyosb ostromlás a' zsidók lakaira. Vadkiáltások közt ablakok betöretnek, a' bolti czimtblák leszaggattanak, a' zsidók viszont az ablakokból köveket hajigálnak az alantállókra, mi a' vad dühét még inkább növeszté. Ez mind olly meglepő sebességgel történt, hogy alig bírta magát egynehány katona öszszeszedni. De ezek a' színhelyen megjelenvén a' nagy tömeggel nem bírtak. Az alatt a' dülás folytatott, egy a' város részén levő zsidóbolt ajtaja betöretett, minden áru széthánytatott, olly borzasztó ingerültség közt, mellyet a' megérkező nemzetörsapatssem volt képes legyőzni. A' vad csoport egész várhegyi föutezán végig folytatja vandalusi munkáját daczára a' már nagy számmal megjelent gyalog és lovaskatonaság és a' nemzetörség közbevetésének.

Számos sebesültről és egy agyonütötről beszélnek 8 óra felé a' lázongók végre kiszorítottván a' zsidó utcából, a' kapucinus lért foglalák el. Lovasok, nemzetörök, és gyalog katonaság háromszorosan zárá el a' várhegyet. A' lázongók mindamellét vad kiabálások közt a' közellevő zsidóboltoknak rohantak, ágyi ruhát bontottak szét, csak többször hallatszott a' láрма döbcső. Majd a' Mihálykapuhoz vonult a' lázongó sereg, hol kegyetlen verekedések történtek, innen a' sétatérre mentek, és a' közel lakó zsidók ablakait mind egyig betörték. 10 órakor még többször hallatszott a' láрма dob jeleül, hogy az ostromlásnak még vége ninesen. Most éjjeli 11 órakor végre elmúlt a' zaj; csak a' czirkáló nemzetörsapatt hallom ablakom alatt szabatos léptekkel elvonulni. —

April 24. délelött. A' lázongás még csak ma délelött mutatkozott egész gyalázatosságában. A' városban létező zsidóboltok a' szó teljes értelmében kirabolttván, a' legalábbvaló subanczok, mindkét nembeli proletáriusok, a' rablott árunemüekkel jól megrakodva szaladoznak végig az utcákon. Szövedarabok, butortörödékek, mindenféle holmik hurcoztatnak zsákmánykép a' féktelen néptől diadalörömben. Borzasztó látvány, milly büntetlenül, milly botránnyos

vakmerőséggel történik az egész lakosság szemeláttára a' legundokabb rablás. — A' Pálly curiában létező szesz rakhely földulatott, a' pályinka patakokban folyik ott, a' levegő pályinka büztől van saturálva. Már tegnap kezdődött az elemi zsidóiskolának ostromlása, melly a' kecske utcában létezik, ma a' ház tökéletesen elpusztított. Hasonló pusztítások történtek a' Dunaparton lakó zsidók szobáiban. Utcaszerte fejér keresztet a' kapukon, vagy kiállított sz. képek, ker. lak jelül szemlélhetők. A' várhegy bejárásainál egyébiránt folyvást katonaság örködik, nemzetörök czirkálnak. 10 ór. dobszó mellett kihirdettetett, hogy a' zsidóknak köteleességévé tételik 24 óra mulva a' város belsejéből boltjaikkal egyetemben kihordozkodni's a' várhegyre szorítokzni. Ugyanez falragaszványokban is olvasható, mellyeken az aláirt tanács neve letépetett; mint-hogy a' tanács elleni ingerültség szinte nagy fokra lépett. Ennek tulajdonittatik hibául, hogy a' polgárok megnyugtására a' zsidók ellenében erélyes intézkedések nem tételtek, hogy a' lázongás tegnap mindjárt czélszerű rendeletek által el nem fojtattott, mert tudni kell, hogy ma éjjel embervér folyt; a' lázongó sereg négyszer vétetett ostrom alá szuronyokkal. Részeltes adataim azonban még e' pillanatban ninesenek.

Délután: A' megsebesültek számát hiteles kútfók mintegy 25-re teszik, az irgalmasoknál jelenleg 9-en, köztük egy halál ágyán fekszik.

E' pillanatban, midőn e' sorokat a' postára adnám, a' lázongók közt, kik még folyvást a' kapucinusok téréen állnak, verekedésre került a' dolog. A' részeket legelső okot adának reá, kik már nagy számmal a' lazarethbe vitettek.

Holnap tartatik a' városi tanács és választott polgárságnak első nyilvános közlése. Legközelebb részletesben. r. l.

Nagybeeskerek april 12. Az igaz honfi keblet valóban fölvidító jelenet volt april 12dik napja; midőn az urban boldogult „tek. karok és rendek“ helyett itt is egy jókora számú népgyűlésnek voltunk szemléltői rendszer. első alisp. Karácsonyi László ur elnöktele alatt; hol már most a' nép osztályból is hallánk a' fölvilágosodást, 's nagykorúságra jutást egyiránt tolmácsoló hazafui szövegeket. Az eddig többnyire csak nem mindig hálálkodó, és csak igen ritkán tartott ószinte beszédek unalmas hallgatásában elfáradt lelkekre jótékony hatással bírnak azon villanyerjű beszédek, mellyeket három r. kath. lelkész, a' papi toga szünteleni czipelése, de főképen a' nötlenség megszűntetése, 's ezáltal a' polgári társaságtól elkülönzés iránt a' szabadságnak, 's nyílt szívűségnek erőszakot, 's gátot nem ismerő tiszta láng nyelvén mondtak. A' már századokon át mindinkább növekedő 's terjedő, de a' kitörésre utat nem lehetett, és így csak belöl égetett keblek tüzeinek eleven lángra lobbanásai valának azok: mellyek olly tisztító erővel bírtanak, hogy képesek voltak sok alszékonyleket is szennyes hiedelmöktől megkönnyebbiteni annyira, hogy azok hallása után csak azok ellemezhetnék a' caelibatusnak még továbbra is eltörlését, kik mint a' t. lelkészek egyike is magát kifejezé, vagy megrögzött, 's az emberi nemzetre veszélyes — jesusiták; vagy az erkölcselenségben annyira aláüllyedtek, hogy abból többé kiemenekülésükre utat nem lehetnek. Szünni nem akaró éljenek szakíták félbe, 's követék a' lelkes apostolok előadásait; kik megmutatták, hogy nyílt sisakkal is bátrak föllépni az igazság küzdterére, 's többé e' tárgyban alattomoskodás, 's álarcoskodásnak helye nines; az egész gyűlés lelkesedéssel fogadá el az indítványt, 's annak a' miniszterium utján is életbeléptetését elhatározta; ugyszinte „Kossuth Lajosnak a' nemzet általi megadományoztatását,“ 's az első felelős nemzeti miniszterium iránt, bizalmat nyilvánító levél felküldetését 'sat. —

Másnap háláünnep tartott. —

Hogy Torontálmegye a' nyilvánosság hó pártolója; megtejszik abból is, hogy már itt nyilvános törvényszékek tartatnak. Az első ügy fájdalom nagyon kellemetlen volt. A' helybeli kisededő szerencsétlenségéből egy kupleriába bemenvén, hírszerint barátjai által csaknem kényszeritetett; hol két feleséges emberrel, kik különben e' helynek hűséges látogatói; öszszeverekedett, 's mindkét részről az eredvény nem igen kedvező lett. — E' miatt a' törvényszék, minthogy mindkét fél csakugyan bünös volt, egyiket sem büntette semmi különös büntetésre, megelégedvén azzal, hogy a' nyilvánosság elébe kerültek. — Ennél ugyan érzékeny emberre egyegy nagyobb büntetés nem igen szükséges; az ítéletről tehát semmit sem szölok: csupán csak egy tek. táblabíró ur szavaira akarok egyszerű megjegyzést tenni, ki nem tudom a' szabadság félreértett eszméjéből é, vagy hogy a' dolgot nem jól fogá fel, nyilvánosan azt mondá: „mikép ő nem rosszalja azt, hogy kupleriába voltak,“ mert a' három beállított leány „egyike külsőleg csinos kinézésü.“

Értelmezze kiki, ahogy akarja e' szavakat, de én ugy hiszem, hogy az illy szavak sem az erkölcsiséggel, sem a' nyilvános törvényszék tekintélyével meg nem egyezők levén, méltók a' megrovásra.

Egy másik nagy bajunk meg az, hogy a' nemzeti örsergek sem gyakorlására, sem föllegyverzésére, sem egyéb-

kénti elrendezésére mindezeig, t. i. apr. 18-ig tudunkra lépések nem tettek. Ugy van az most is, mint volt martius 21-én. Nem tudom a választvány mire várokozik? Azt beszél, hogy az egész városban alig van két mázsa puskapor. — Szépen vagyunk! A c z é l J. m. k.

× **Pétervár apr. 21.** Tisztelt szerkesztő hivatal! A lélekismeret addig zaklatott, míg tollat nem ragadék, hazafini sz. kötelességemnek megfelelően őszinte észrevételeimet azokkal közleni, kiket a dolog illet, miért is a szerkesztő hivatalnak bizalommal a következőket írom:

Tegnap reggel az újvidéki ráczok nagy tömegben csoportozának össze az orosz templom udvarában. Tudósító pedig, mint nemzetieirt hevülő honfi végig szemlélte azt. Fajdalommal kellett tapasztalnia, hogy a rendületlen magyar hiveség helyett nemcsak hüllen tettek, hanem valóságos elleneskedést, és zendülést sejdíthetett minden mozgásaikból. A csoportozatokban több zászló vörös, fehér, kék; és fordítva fölül kék, fehér és vörös színekkel lobogott, ezeken kívül a rácz szerzetű templomokból és a papjaiknál találtató magyar jegyzőkönyvek, és irományok összehozattak, melyek nagy zaj és többféle kigunyolások között megégetettek, és ezek égő lángnál szivarra és pipákra gyújtának. De még itt nem állapodának meg, hanem a halhatatlan emlékü és örök fényben ragyogó Kossuth L. nevét kárhoztatva gyalázták.

Továbbá nagy zsbongások Boogh, Zsivi, Horváczka, Szlavonska, Serpska kiáltások között zászlókkal a városház felé vonultak, honnan délután 2 óra tájban mintegy 50 hintón és kocsikon, többnyire excessivus prókatorokból és czinözárokból álló tömeg, követve mintegy 200 főből álló rongyos betyártól, már a fentebb érintett lobogókat vive a híd, és Péterváron átvonultak a metropolitához Karloviczra; tudósító pedig e tömeget kíváncsi szemmel kísérvén, a mérték-vámháznál az előre vonultakkal e diszes menetet bevárta, mely kis idő lefolyta alatt fájdalommal tapasztalta tudósító e lázadó faj dühét és honfiaink ellen, kik még tulajdon metropoliták ellen is egymást lázítják, oly föltételekkel, ha hogy a rácz fajnak igazságot kedvök szerint ki nem szolgáltatna, v. pedig őket magához be nem bocsátaná beteges körülményeiben, ok azonnal mást választanának. Ez volt a tömegnek kimondott szándéka.

A történet fejlődését az említett helyen közlő bevárta, a hová is estve felé a lázadó népcsoport fejei Karloviczról ismét visszaértek, megvárandók a zászlóaljaikat, kiknek számára az említett vendégfogadónál egy horod sert rendelték, kik is mintegy estvéli alkonyodáskor elérkezvén, evés iváshoz fogtak s következőkben állapodtak meg.

Kimondák: Horvátország és Szlavoniához csatlakozó szándékukat, nemkülönbén azt, hogy fajuk egyesítésében mindent elfognak követni. Szívveléslélekllel arra törekednek, hogy mentül hamarabb soraikból lázítókat küldjenek szét, legelsőbb az ó-becei kerület minden falujába, hol legtöbb rácz találtak; minden falujába Bács megyének. — **Három férfi élete után leselkednek, de kik legyenek azok,** tudósító nem vehet ki.

Ezeket kívül a n. kikindai és egész Temesvárig terjedő tájékokra a ráczság föllázítására alkalmas egyedek küldetnek.

Ezekhez tudósító még hozzá teszi: mikép e lázadókválóságos öszszeesküdtek, — sokan vagynak közöttök idegen tartományokból s tanácskozási nyelvök ama vidéken érthetetlen. Van pénzárak is, még pedig meglehető állapotban, mi onnét is világos, mert az egybegyűjtött betyároknak élelmi eltartásukról végzésileg gondoskodtak.

A fenérintett vendégfoglástól írásbeli számadást kívántak, és 9 óra tájban italaikat elköltvén, Újvidékre átvonultak, hol is a Vadaszkürt vendégfogadó előtt hasonló lakomát tartottak.

Tudósító csekély véleménye szerint e lázító tömeg elhatalmasodására kedvező alkalmul szolgál azon rendelet, miszerint a katonaság ezen — isten, — haza, és — ember előtt vétkes bűjtogatók fékezésétől eltiltatott, és nincsen rendőség, se hatalom, mely a féktelenkedőknek újat állhatná, holott sok magyar honfi fájdalommal tekint a szlavonai határszélekről feléje tolongó népcsoportra, mely naponként fenyegetőbb kezd lenni.

Unio. Erdélynek Magyarországi egyesülése jelenleg nemzeti életünk jelszava. A nemzetekszövetkezés, az irigy szomszédok kibékülnek, a népek testvérként simulnak egymáshoz, s mi magyarok maradjunk továbbra is szétszakadva, kik a nélkül is kevesen vagyunk. — Nem nekünk egyesülnünk kell, és mi egyesülni fogunk. — S azért érdekes tudni, mint gondolkoznak e tárgyban Erdélyben? Ime az erdélyi Híradó 350-ik száma.

Midőn az újabb események által fölríasztva inkább mint fölhíva, az unio felől gondolkodni kezdünk, elvül tűzők ki: egyszerűen csak unio mellett, magáért az unioért, magával az unioval izgatni. Részletekbe bocsátkozni, fel-

tételekhez kötni a kérdést, kivált miután Magyarhon ministeriuma, melyhez hasonlót a világ egy országa sem mutat, megalakulva lön, egyáltalában nem tartók helyesnek. És mi szavunkat tartók maig. Lelkünk előtt a dolog legvégső stádiumaig egyszerű világosan s körülbelől eként állott: önálló alkotmányos ország levén s az őriási következtésű lépést — ha csak szélsőségre nem kényszerítettünk — szokott törvényhozási formánk között kellvén megtenni, Erdély kk. és rrdel a f. fejedelem, vagy a körülmények sürgetőségénél fogva, szeretett kormányzónk, kinek azonban a napokban kissé több erélyt bizonyitnia lehet és kell vala — fölhívására Kolozsvárra megegyezés és utóljára egybegyűlnek, kir. előterjesztés gyanánt (hisz tudja ő felsége, hogy Erdélynek jelenleg egyedül o hajátása M. honnal egyesülni) az unio ról tanácskoznai fölszólítatnak, az egyesülésről törvényezik alkotatik, körülbelől illy tartalommal:

Törvényezik Erdélynek Magyarországi egyesüléséről.

1. §. Ő felsége, fejedelmünk hozzájárultával jelen t. cikk nyomán Erdély Magyarországgal egyesül.

2. §. Az ideai magyar honi országgyűlésen alkotott t. cikkek s országos határozatok Erdélyre nézve is kötelezőknek ismertetnek.

3. §. Az egyesült országok jogviszonyainak rendezése a jövő közös törvényhozás teendője lesz.

4. §. Erdély, ideiglenesen hozandó formák között, addig is a magyar ministerium által kíván kormányoztatni.

E t. cikket egy mindazon indokokat, melyek Erdély törvényhozását e nagyszerű és gyors elhatározásra bírták, röviden érintő fölrirat fogná urunkhoz, fejedelmünkhez kísérni, s lényegben mintegy illyformán hangzanék:

Felséges sat.

Mi Erdély kk. és rrdeliiu bizodalom jelentvén felségednek egyfelől azt, miszerint mi hazánk jelenlegi alárendelt, provinciális helyzetével, polgártársink jobbára szánandó jólléti állapotával, törvényhozási, közigazgatási és igazságszolgáltatási rendszerrel, eddigi institutiókkal, szóval összes statusquojával megelégedve nem levén, nem lehetvén — arra pedig, hogy ezerféle érdekek által szétszaggatott erkölcsi erejében a hosszas nyomás, egymás közötti viszálykodás, és kellő szabadság hiánya miatt szerfölött megyengült, fogyatkozott hazánk magát saját erejével regenerálja, sőt hogy az európai újabb események után, melyeknek következtésit csak isten képes belátni, avagy csak eddigi nyomorult helyzetében is soká fenmaradhasson, hinni nem bírván, — más felől pedig felséged m. országgi kormányában s az ujonnan alkotott m. országgi törvényekben hazánk üdvének, felvirulásának is biztos kezességét látván, a magyar korona összes alattvalóinak testvériességében, rokonindulatában bizván, Hunnia népének szabadságszeretétét ismervén, s hozzá lelkünk legszentebb hajlamainál fogva eleitől fogva vonatván; továbbá meglevén győződve a felől, hogy M. honban ezután igazság és bölcsesség kormányozand, hogy jogtisztélet és szabadság leendő felült új birodalom talpköve, hogy a polgári egyenlőség elve minden következtésével együ t, a magyar korona minden alattvalóira és így ránk erdélyiekre is vonatkozólag bár minő ajkuak legyünk, kivétel nélkül, tiszteltetni és alkalmaztatni fog; végre azon jóllétnak, virágzásnak és dicsőségnek, melyet M. honra a szabadság és önkormányzás ez új időszaka, fiainak vállvetett, lelkesülő és kitaró munkássága kétségkivül árasztand, s melynek megalapítására kis hazánk só és aranygazdag hegyei, természeti kincsekkel megáldott völgyei, valamint fiainak szorgalma, munkássága, és szabadságszeretete is tetemesen befolyand, részesei, szóval M. honnal, mint valánk régen, örömben és bánatban, szerencsében és szerencsétlenségben egygy lenni kívánván, s felséged királyi hozzájárultával alkotványos önállóságunkról ezennel egész országu lemondván, „a testvérmagyarhazával önkénytelen, szabadon, egyenlő akarattal, mindenkben teljesen és örökre egyesülni, s jóvendőre nézve Magyarhon polgárainak tekintetni kívánunk; az ide fogott t. cikket olly kéreessel terjesztvén felséged elibe, miként azt felséged saját maga részéről is, fejedelmi czimének jogainak, hatalmának, az ország irányában használt pecsétének M. ország kir. czimébe, jo-gaiba, hatalmába, pecsétébe stb. olvasztásával, mentül előbb megerősíteni, ezen érzelmeinkről M. ország fiait értesíteni, magyar ministeriumát pedig az idézett t. cikk értelmében a szükséges intézkedések haladéktalan megtételére utasítani méltóztatnék. Kik egyébiránt sat.

Ezen t. cikkre megerősítés, a kisérő feliratra kívánt válasz érkezvén, országgyűlésünk rögtön eloszolhatnék. A ministerium kétségkivül hamarabb fogná „a honvédelmi, népképviselési, közteherviselési, urbéri viszonyok státus általi kárpótlás mellett megszüntetési, tized eltörlési, M. országban imár megalkotott s a nép kedélyét teljesen lecsillapító törvényeket s országos határozatokat Erdélyben is kihirdettetni, mint tán mi fognánk hozzá s unalmas és kétes eredményű tanácskozási formáinkon mindenik kérdést különkülön keresztülvinni, és b. Józsika Samu ó nmlga közbejárásával szen-

onáltatni akarnók. Mire egyébiránt népünk sem várokoznék, hanem tenné azt, mit őstöne s barátai az országgházon kívül tanácsolnának. S pedig ne felejtjük, hogy Erdélyben nagy az illy tanácsadók száma!

Ez volt az unio, közelebbi országgyűlésünk teendője körüli igénytelen nézetünk, csak annyit jegyezvén még meg: miszerint az iménti t. cikk 4. §. értelmében, „a ministerium kormányzásának rögtön életbeléptethetésére ideiglenesen a legnagyobb általánosságban némi formákat, természetesen a ministerium meghallgatásával, lehetne sőt tán kellene is határozni.

S midőn az eddigi nyilatkozatokból itélve azt hisszük, hogy az unio eképeni formulázásában, apróbb eltéréseket lényegnek nem tekintve, a többség véleményét mondók el, tehát hogy közöttünk e tekintetben egy akarat uralkodik, s a nálatall kell megvallanunk, hogy a német lapok részéről nem illy őszhangzók a fölszólalások.

A Sieb. Botenak — melynek azonban kevesen hallgatnak szavára — vegyük kezünkbe bármelyik számát, kivált pedig a 28-at, melyben Hinz luther. lelkész pártoló véleményeért olly pöffeszkedő, iskolás hangot torkoltatik le, bizvást elmondhatjuk, hogy az uniónak még mikor megfogott történni is, engesztelhetlen ellensége, sőt egykor tán, ha isten élteti, repealer lesz. —

A Wochenblatt idei 26-ik számában a szászok által korántsem a haza egyetemes jóbléte, de egyedül kényszerűség szempontjából vallja pártolónak az unio. A 28-adik számban már egy kis progressióra mutatva, az eszmét pártolónak nyilvánítja, de olly föltételekhez kötve, melyek ha elfogadhatnának, minden lenne uniónkból, csak az nem, a minnek lennie kell.

A „Transsilvania“ még logloyalisabb — bár hallgatnának szavára! Ő kétségtelennek tartja (31. sz.) az unio, és sok ollyat mond véreinek, mit jó lenne megérteniök. De jövő számban részletezgetést ígér, s leendő országgyűlésünket a miként föltölti tanácskoznai gyűlésnek hiszi. Mi nem. Feljebb már elmondók idevágó nézeteket. Czikke folytatására tán később reflectálandunk. Most vegyük a Wochenblatt idézett számában föltételeket:

1) Nemzetiségök, municipalis önállóságuk keblai dolgaik rendezésében maradjon meg.

2) Egyetemök (Universitas) eddigi hatáskörében s belügyeikre nézve mint keblai törv. hozó test, statutumalkotási hatalommal, tartassék fen.

3) A közigazgatást vigyék az eddigi kerületi fölügyelők. A szász ispán legyen a szászokra nézve az országban legfőbb bírói hatóság. Töle fölhívás az uralkodóhoz.

4) Az igazságügyet kezelje szász municipalis jog szerint ez egyetem, a föllebbezés legyen innen is az uralkodóhoz.

5) Az egész országot illető dolgokat igazítsák el a m. honi közös, vagy az erdélyi részletes országgyűlésen.

6) Az erdélyi három-nemzet-unio, jogaik és szabadságuk védelmére maradjon ezután is fen.

Jól tudjuk, hogy csak egyedi vélemény mind ez, és hogy a nemes szász nemzet értelmes többsége másképp gondolkodik. Azonban helytelenségök kitüntetését az ügy kívánja, nehogy illy inpracticabilis nézetek követőkre találjanak. Próbáljuk meg tehát. —

Ismételjük, illy föltételek mellett minden egyébnak mondhatni az unio, csak annak nem, mi tulajdonképen lenni akar. Mondhatni szövetséges, társországi, tökélyesbitett in statu statusféle merőben isolált, teljes elválási állapotnak, de uniónak nem!

Folytatását e komoly megfontolással irt cikkeknek jövő számunk adandja.

„Magyarország 1848.“ című könyvecske jelent meg a napokban, melyben szerző (Elefánty Ferencz) érthetően magyarázgatja a népek, mit nyert, megismertetvén őt a kormányzat elemeivel és ágaival is. Illy munka igen hasznos a nép fölvilágosítására, s azért méltán ajánlható mindenkinek. Szerkesztőségünkben is kaphatni egyegy példányt egy érszt huszasért. A mű kelendőségétől függ, hogy szerző közhasznu vállalatát folytassa továbbra is.

KÜLFÖLD.

ANGLIA. London april 13. Álladalmi tanácsunknak első kötelessége volt az ellenállást arányba hozni a mozgással, és ha a forradalmi elem erőt nyer, a monarchiát és az ország törvényeit szilárdítani. A chartisták, többnyire tudatlan és aljas nepoztály, fogalommal sem bírván hazájok nagyságáról s jelleméről, elérkezni látták az időt fenyegető demonstrációra és a francziák majmolatára. A nélkül hogy tudták volna, a hazának igen sokat használtak. Három nap alatt London táborra alakítottak; minden polgár a béke és rend katonája lesz. Minden nyilvános épület saját hivatalnokai által őriztetett. Magányházak is elváltak készülve a népet golyózáporral fogadni. Általánosan hűséget és lelkesedést soha sem leheteti tapasztalni a korona és kormány iránt, mint most. Tegnap az opera színházban a God save the Guen kétszer

dühös tetszés mellett felkeltetett, és a londoniak minden nap a francia lovartársaság zenészei által drurylaneban a brit tengeruralom nótáját „Rule Britannia” eljátszatja. A kormány el van tökélyve némely előkészületi törvényeket a parlamenten keresztülvinni. Egy bill, melly minden fölhívást beszéd vagy irás általi lázításra, akár van következtvénye annak akár nincs, számkivetéssel büntet; az alsó házban roppant szótöbbséggel fogadtatik. Tegnap este egy külföldi bill tárgyalatott, melly minden külföldit kötelez uti levelének a rendőrségnél bemutatására, és a kormány oktettszése szerint az országból kitilthatja. Ezen rendelet a francia propagandisták ellen van leginkább, kik újabb időben számosan mentek át a csatornán.

Azon hír, hogy egy angol sereg a kelet-tengerre vitorláz, alaptalan. Mi a schleswig-holsteini kérdést illeti, a brit kormány sem egyik sem másik részre nem nyilatkozik, azon reményben, hogy közbejárását úgy is igénybe veendik. A rendsburgi ideiglenes kormány készségét nyilatkoztatta ki a közbejárás elfogadására, de nem tudni, hogy a dán király erre felszólította volna őtet. Ha a porosz sereg Schleswigbe megy, nem hihető hogy a mi kormányunk ezt mint hadüzenetet Anglia ellen tekinti és a harcban részt vegyen, hanem illy lépés Angliát kedvező eszméjéről Németországgal szövetségétől megfosztaná.

FRANCIAORSZÁG. Párizs, april 14. az id. korm. némely mérsékelt tagjainak, a forradalmi párt által célzott megtámadása következtében a rendőrség tegnapelőtt több házban vizsgálatot tartott, egy Barbier nevű szatócsnál 25 puskát, két láda patront és számtalan kardot 's fegyvert talált. Midőn tegnap a rendőri főnök Barbiert felszólította társainak megnevezésére feleletül adá: inkább a fejét hagyja levágni, mint egy szót mondana ezen fegyvereknek czéljáról. A Gazette des Tribunaux állítása szerint a város több részeiben illy fegyvergyűjtemény elkoboztatott. Ezután következik Blanquisnek gunyos igazolása, melly nyilvános megtámadása az ideiglenes kormányt 's azon állítással végzi hogy a forradalmi párt előtt minden eszközjogos annak megbuktatására. Ezzel a keztyű odavetett; a krisistetőpontját érte, a forradalmi és mérsékelt köztársasági párt közt a véres összeütközés alig kikerülhető.

Párizs, april 15. A bank ismét nyugtalan volt. Blanquistól félnek; az is tudatik hogy tegnap éjjel nagy mennyiségű lópor vitetett a városházához, és a kül- 's belügy miniszternél az őrség megszorított. A kormány két rendbeli tanácskozánya következtében nem tudott a vasút részvényesekkel eligazodni. Hihetőleg csak a strassburgi vonalt váltja meg, mert különben olly roppant terhet vállalna, mit el nem bírhat. Most más tervhez nyult, hogy a hitel pusztulását gátolja.

A kormány a Bulletin de la Republique-nak egy

számát épen most ragasztatja föl, mellyben nyilváníttja hogy, ha a választás minden fáradság mellett is a mostani viszonyokkal ellenkezőleg történék, a nép kényszerítve lesz felségének megegyezési bebizonyítására és a nemzeti gyűlésnek elhalasztására. A kormány ezután felszólítja a népet minden erejét oda fordítani, hogy ezen legvégsőt kikerülje, és olly nemzeti gyűlést hívjon össze melly ezen rendszabályokat szükségtelenné teszi. Felszólítja olly embereket választani, kik az újabb társadalmi eszméket fölfogják!

A Journal des Débats déli Tiroloba a berohanást nagyon dicséri és azt mondja: míg a piemonti sereg Mincionnál küzd, azalatt a lombardiai csapat önkényesek és nemzetőrök által 8—10 ezerre szaporodva, Allemandi tábornok vezérlete alatt, olasz Tiroloban különös fordulatot adhat az ügyeknek. Még két részre oszolva, Salon keresztül, Garda tó hosszában és Balsabian keresztül Idvo tó mellett, éjszakeről Bresciától Rocca d'Anfon és Lodronon keresztül mehetnek, az expeditio Trident, Arcot, Rivat, Roveredo elfoglalhatja, és így az egyetlen utat Veronától Botzenig, mellyen Radetzky főparancsnok Ausztriával közlekedik elzárhatja. Miután ezen hegyes vidék, kisebb ütközetekre igen alkalmas, eszerint önkényesek is használhatók. Ebből láthatni a francia sajtó mennyire értesítve van az olasz mozgalmakról.

NÉMETORSZÁG. Frankfurt apr. 15. Párizsból hozták érkezett diplomatikai hírek következtében tudjuk, miszerint a francia kormány Poroszországot felszólította 30,000 francziának keresztülbocsátására Lengyelhonba. Remény van, hogy Berlinben ezt megengedik. Már lehetlen, hogy Franciaország a nyugtalan tömegnek és dologtalanoknak másképp parancsolhasson, mintha őket a határokon túlküldi. Kivánatosabb ürgy erre nem lehet, mint a lengyel. Oda proletáriusokat kellenz küldeni. Olaszhonba pedig katonákat.

Hamburgból írják egy német lapnak hogy oda több család érkezett, kik védelmet keresnek az idő zivatara ellen. Különösen több előkelő orosz letelepedett. — A kereskedés, és sokan, kik ebből élnek, nevezetesen a kézművesek igen szenvednek a schleswig-dániai háború által, a bukások egymást érik, és a legbiztosabb házaknak sem hihetni többé. A készpénz ritka, az üzlet megszűnt, a bizalom eltűnt, és általánosan jobb időt ohajtanak.

Köln april 16. A pomeraniai tartalék sereg, melly néhány nap előtt itt keresztül vonult, nem foghatta meg, hogy az itteni polgárok fölfegyverezék. Már itt veszekedni kezdték, mi a katonák bevezetésére vezetett. Aachenbe érve, ott a polgároknak fekete, vörös, arany kokárdákat leszágtaták 'sat. A acheni lég fájdalom igen gyűlékony.

Aachenben és közel szomszédságában mintegy 20,000 kenyértelen munkás van, a környéken már néhány nap előtt nem lehetett bátorságban utazni. Tegnapelőtt a pomeraniai katonaság és munkások között komoly összeütközés

történt. A parasztok kiálták: El a katonasággal! és ásóval 's kapával jártak az utcákon. A katonaság a kaszárnyában maradt 's polgárok vették át az őrállást. — Azonban a haroz a munkások, kik az acheni polgárok ellen ingerültek valának és polgári őrsereg közt kiűtött. A békétlenség nemcsak egész éjjel, hanem még másnap is tartott. A közelebbi körülményeket még most nem tudhatni. Annyi bizonyos, hogy a polgárok tüzeltek, és a pomeraniai katonaság Kölnbe visszarendeltetett.

Aachen, april 16. kán este 7 órakor. Fájdalom az itteni polgári őrsereg, miután a pomeraniai katonaság számára 500 vasuton elvitetett, kényszerítve volt a támadó népre többször löni. Mondják: hogy sokan elesetek 's több megsebesített. A városi tanács által kibocsátott rendelvény, a csoportozatokat tiltja, 's meghagyatik a házi uraknak, hogy lakóikat este ki ne bocsássák 's a házak legyenek bezárva. Tegnap este óta a polgári őrsereg van a fő őrállomáson 's pénztáraknál. Noha némely egyes katoná vették, még is az alsóbb nép gyávan büntette őket, így p. o. egyeseket megfogott, hogy őket annál jobban kizozhassa. A polgári őrsereg a kaszárnyákat oltalmazta, miután azokat akarták ostromolni.

Triest april 15. Biztos forrásból tudjuk, hogy a brit miniszter óvása következtében a Nápolyban czélzott 12,000 főnyi segélycsereg küldetése Lombardiába elmaradt.

OLASZORSZÁG. Nápoly, april 4. Nagy forrongás van itt, de még nagyobb Calabriában. A 6ik és 7ik serezed elsöben elutazott, 's utját kelet felé vette. Hihetőleg Syracusába, hogy itt a hadi anyagok behozatalát a sziciliaiak ellen megvédjék. A hadi tartalék sereg összehívatik; a sereg fölfegyverzésére ajándék és kölcsönadásra szólítatik a nép; a király maga 20 lovat ajándékozott. April 6kán Nápolyban új és szabadelvű választási törvény hirdettetett. Palermóban az osztrák consul házáról a kétféjű sást levették és megsemmisítették. A sziciliai parlament, minekutánna Lombardiába segélycsereg küldésére felszólított egyhangulag elhatározta egy ágyut Florenczbe küldeni illy fölírassal, Toscanának a független és olasz Szicilia. — 8kán kellett volna a nápolyi katonaságnak Syracusából kimenni. Miután a nép a tüzéségnek a hajóbai szállást meggátolta, az egész katonai csapat ott maradt.

Mailand, april 16. délután 2 órakor Peschiera elfoglaltatott. Károly Albert ünnepélyes bemenetet tartott.

OROSZ ÉS LENGYELORSZÁG. Boroszló april 12. A boroszlói újság a multkorai azon bízhetetlen tudósítására, miszerint 100 orosz katonatiszt elfogatott, megjegyzi, hogy a varsói orosz seregben osakugyan összeesküvéstörtént.

Dunavízállás: Budán, apr. 25kén: 8' 4" 5" az 0 fölött.

50ik szám.

Gőzhajók járása.

Pestről Bécsbe naponkint, Győrrel kapcsolatban.

Indulásóra: reggeli 7 óra.

Pestről Zimonyba minden kedden, lefelé Eszéken, fölfelé Titelen át.

„ „ minden pénteken lefelé Titelen, fölfelé Eszéken át.

„ Orsovára minden vasárnap, Galacz és Konstantinápolylyal kapcsolatban

„ „ az oláh részen.

„ „ minden csütörtökön, Galacz és Konstantinápolylyal kapcsolatban a török részen.

„ „ „ „ „

„ Odessába april 9 és 23dikán az ugyanezen napokon Orsovába induló gőzzel.

„ „ „ „ „

Indulásóra: reggeli 6 óra.

Szolnokból Szegedre minden kedden és pénteken reggel

Szegedről Szolnokba minden vasárnap és szerdán reggel.

Pesten; april 1jén 1848.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 8—0

Gyógyszertár eladandó.

Egy gyógyszertár nem messze Pesttől, a legjobb állapotban 's üzletben, igen kedvező föltételek mellett eladó. Bérmentesített levelekre hóvebb felvilágosítást vehetni e tárgyban Leyritz Fridriknél. Pest april 20án 1848. 1—3

Hirdetvény.

Buda főváros hatósága részéről ezennel közhírre tétetik: hogy e város kebelében mai naptól kezdve bárány-, juh-, ürü-, borjú és marhahúst szabad lesz mindenkinek, a kijelölendő helyeken és megállapítandó rendőri szabályok mellett árszabás nélkül kivágni.

Kelt Budán, 1848. évi april hó 18. tartott közgyűlésből. Öffner Ferenc s k. polgármester. Brandtweiner János hely. főjegyző.

Hirdetvény.

Itt Pesten ezentül a Leopold-városban, minden csütörtökön, a váci úton, az újépület, és sétatér tájékain;

Szerkeszti Helmezy Mihály — Nyomaitk Trattner-Károlyi betűvel uri-utca, 453. szám.

É R T E S Í T Ó.

1848.

Ugy szinte Terecz-városban, minden hétfőn a Nagymező utcában, István, és Hermina téreken külön hetivásárok fognak tartatni. Költ Pesten az 1848ik évi april 12kén tartott tanácsülésből. A városi tanács által. 2—3

Gőzhajózási hirdetvény.

Az első cs. kir. szabad. gőzhajó-társaság részvényeseinek folyó évi april 12én tartott közgyűlésében elhatároztatott, miként a lefolyt üzletév tiszta nyereséményéből mindegyik 500 prtos részvényre 23 prtos fölülösztalék fizetteték, kivéve azon 9 emissiót, melly az 1846dik évi martius 20kai közgyűlési határozat folytán 1848iki martius 1sőjétől fogva vesznek részt a társaság nyeresége vagy veszteségében.

E szerint a részvényes urak az 1848iki martiusra eső

egy egész részvényre 35 frt 30 krt.

egy fél részvényre 17 frt 45 krt.

azok pedig, kik már a szokott 5 száztólí fizetést 12 frt 30 krral megkapták, a hátralevő részt

egy egész részvényre 23 frtot

egy fél részvényre 11 frt 30 krt.

a kezöknél levő szelvények magokkali hozása mellett, Bécsben a középponti hivatalban, vagy az ügyvivőségeknél Pesten, Pozsonyban vagy Linczben méltóztassanak fölvenni. 2—3

Trattner és Károlyinál

megjelentek, 's az országban minden könyvárus és könyvkötőknél kaphatók:

Az 1848ki országgyűlésen alkotott

Törvényezikelyek.

Egy függelékkel. — Árük kötve 30 kr.

3—3

Hirdetvény.

Sz. kir. Pestváros hatósága részéről a f. hó 11kén kelt tanácsi hirdetvény visszavonásával miniszteri k. rendelet következtében közzététetik: hogy a Medárdnapí vásár minden inen támadható kereskedői bonyodalmak elhárításul ezidén az eddigi szokás szerint, és így azon hétben, mellybe Medárd napja esik, az elővásár pedig azt megelőző hétben fog tartatni: jövendőre nézve a magas miniszterium fogván intézkedni. Kelt Pesten, 1848. évi aprilis 18án Rottenbillers, k. alpolgármester. Kacskovits s. k. főjegyző. 3—3